

Natuurhistorisch Maandblad

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

REDACTIE: R. Geurts, Echt. Dr W. Minis-van de Geyn, Maastricht, C. Willemse, Eygelshoven. **Hoofdredacteur:** P. J. van Nieuwenhoven, Bataviaplantsoen 7, Maastricht.

Voorzitter van het Natuurhistorisch Genootschap:

C. Willemse, Eygelshoven.

Secretaris: Dr E. M. Kruytzer, Bosquetplein 7, Maastricht.

Penningmeester: P. Wassenberg, Hertogsingel 87 A, giro 125366 t.n.v. Natuurhistorisch Genootschap, Maastricht.

ADMINISTRATIE: Adreswijzigingen, opgave van nieuwe leden, bestellingen van Maandbladen te zenden aan het Natuurhistorisch Museum, Bosquetplein 7, Maastricht. Tel. K 4400—4174.

Lidmaatschap f 5.00 per jaar. Het **Maandblad** wordt aan alle leden gratis toegezonden. Prijs voor niet-leden f 7,50 per jaar. Afzonderlijke nummers voor niet-leden f 0,75, voor leden f 0.50. Auteursrechten voorbehouden.

INHOUD: Aankondiging van de maandvergaderingen, p. 97. — Verslagen van de maandvergaderingen, p. 97. — Verslag van de bijeenkomst van de entomologen te Maastricht, op Zaterdag 10 October 1953, p. 98. — H. Sanders. Hymenoptera aculeata V. Over enkele zeldzame bijen, p. 99. — P. F. van Heerdt en J. W. Sluiter. The results of bat-banding in the Netherlands in 1952 and 1953, p. 101.

AANKONDIGING VAN DE MAANDVERGADERINGEN

te Maastricht op Woensdag 2 December,
om 19.00 uur in het Museum.

De heer van Nieuwenhoven zal
een lezing houden over:

het dierenverhaal
en de dierentaal.

te Heerlen op Woensdag 9 December, om
19.00 uur in de R.K.H.B.S.

VERSLAG VAN DE MAANDVERGADERING

te Heerlen op Woensdag 14 October 1953.

Aanwezig de dames: Janssen, Bour, Dekkers, en de heren: Wingen, van Loo, Dijkstra, Coonen, Vijgen, Br. Arnoud, van der Kruk, Wingen, Mientjes, Hein, Willemse en Sterken.

Mej. Janssen vertoonde een appel, welke in het voorjaar vorstschade opgelopen had. De schil van het onderste gedeelte van de vrucht is hierdoor bruinegekleurd, het bovenste gedeelte en het inwendige is normaal. Ook nam zij een tweelingappel ter vergadering mee.

De heer van Loo vertoonde *Acidanthera*, een bloem afkomstig uit Abessinië, welke grote overeenkomst bezit met *Gladiolus*; *Sedum reflexum* met fasciatie, en een drietal afwijkende exemplaren van *Typha latifolia*, de lisdodde, uit Streithagen en uit de botanische tuin van Terwinselen. De ene afwijking bestaat hierin, dat de aar met de vrouwelijke bloeiwijze halverwege zich in tweeën vertakt. Naar de top toe komen

beide weer tezamen en vormen weer een geheel. Een ander exemplaar heeft twee vrouwelijke bloeiwijzen boven elkaar.

Broeder Arnoud vertoonde de volgende dieren en vertelde iets over hun levenswijze: *Gammurus pulex* L. fossarum Koch, gevonden te Wittem, Mechelen (1-4-'53) en *Niphargus* spec. te Wittem, Mechelen en Terziet en de collembool *Podura aquatica*. Ook liet hij een vrucht met zaad van *Datura stramonium*, de doornappel, zien. Tenslotte liet hij van Dortmund a n n: „Buitenissige Dieren” circuleren.

Dokter Willemse liet zien van J. C. H. de Meyere: „Inleiding tot de kennis van de Nederlandsche Tweevleugelige insecten”, en vertelde iets over de volgende vliegen, welke ook ter bezichtiging aanwezig waren: *Stenopteryx*, een luisvlieg, welke leeft op de gierzwaluw, en vroeger tot de *Pupipara*, poppenleggers, gerekend werd, omdat de dieren vivipaar zijn en de larven ter wereld brengen, wanneer de overgang tot een puparium voorhanden is. *Volucella*, waarvan de larve parasiteert in wespen- en hommelnesten. En *Asilus crabroniformis*, die wel samen met *Cicendela*, de zandlooper, van zonnige zandwegen wordt opgejaagd. Verder vertelde hij iets over een tentoonstelling van l'Histoire Naturelle te Verviers. Als bijzonderheid deelde hij mee, daar een herbarium gezien te hebben, bestaande uit woladventieven, samengesteld uit 5000 verschillende soorten, alle verzameld in het Vesdredal te Verviers.

De heer Vijgen deelde mee, dat hij in de af-

gelopen nazomer houtwespen gezien heeft in de Laan van Hövell tot Westerflinter te Heerlen.

De heer Sterken had, tijdens de kermis, geconstateerd, dat gerookte paling te koop werd aangeboden, welke in vele gevallen nog voorzien was van een geduchte vishaak. Dit levert gevaar op voor mens en dier. Hij vroeg, of de Keuringsdienst voor waren hier geen taak had.

Het was Dr Dijkstra opgevallen, dat sommige boomsoorten, bijv. de eik, maar vooral de populier, in de nazomer en in de herfst jonge twijgen afstoten. Deze zijn soms enkele tientallen cm lang en enkele jaren oud en zien er volkomen gezond uit. Het uiteinde van zulk een twijg is knobbelvormig. Hij vergeleek dit verschijnsel met de bladafval, waar, op een reeds lang te voren vastgestelde plaats, een kurkweefsel gevormd wordt, zodat geen wonde ontstaat, als het blad wordt afgestoten.

VERSLAG VAN DE BIJENKOMST VAN DE ENTOMOLOGEN TE MAASTRICHT OP ZATERDAG 10 OCTOBER 1953

Aanwezig de heren: Willemse, Kruytzer, Kuypers, Maessen, Br. Arnoud, Munsters, Rademakers, Geurts, Sanders, Ronken, Delnoye en Brans.

De voorzitter, dokter Willemse, opent de vergadering met er zijn vreugde over uit te spreken, dat velen aan de oproep van hedenavond hebben gehoor gegeven. De heer Geurts heeft in 1952 in de omgeving van Echt Diptera verzameld, waaronder — blijkens determinatie door Broeder Theowald — 4 soorten bleken te zijn, nieuw voor ons land, namelijk *Nephrocerus flavicornis* Zett., *Myopa variegata* Mg., *Ocemyia sundervalli* Zett. en *Allocostylus sudeticus* Schin. Verder laat de heer Geurts nog 2 exemplaren zien van *Volucella zonata* Fabr., in 1951 bij Echt gevangen. Daarna spreekt de heer Sanders over enkele zeldzame bijen, waarvan 2 nieuw voor de Nederlandse fauna, namelijk *Colletes similis* Schck. uit Horn en *Nomada emarginata* Mor. uit Heerlen. Broeder Arnoud laat een voorbeeld van een gemerkte vlinder zien en heeft tevens medegebracht enkele „zakdragers” namelijk *Talaeporia tubulosa* Retzins, *Fumea betulina* Z. en *Fumea costa* Pull., die door de heer Lückner zijn gedetermineerd. Pater Munsters heeft een verhaal uit de Volkskrant van 2 October, waarin ons verteld wordt van een jonge Italiaan uit Piacenza, Paola Cavanna, die

met jachthoorn en geweer op de vlinderjacht gaat. De heer Delnoye laat een zestal vlinders met variëteiten zien. Dokter Willemse heeft enkele luisvliegen (*Hippoboscidae*) meegebracht, die vroeger ten onrechte *Pupipara* genoemd werden. De larve ontwikkelt zich in het moederlichaam in een soort uterus en voedt zich met een melkachtig secreet, afkomstig van de klieren, die in de vagina uitmonden. In de tweede helft van het larveleven ontwikkelen zich de tracheën. Een paar stigmata, aan het achterlijf gelegen, monden uit in de uitwendige opening van de vagina van het moederdier. Na de geboorte verpopt zich de larve onmiddellijk. Deze poppen vindt men op de huid van de gastheer (zoogdieren, vogels), soms in het nest van de vogel. De imago's leven van het bloed van de gastheer en verwisselen van gastheer, wanneer de eerste doodgaat. De *Nycteribiidae* leven op vleermuizen. Vervolgens laat de voorzitter enige boekjes passeren, o.a. *Butterfly migrations in the tropics*, een boekje met afbeeldingen van alle zwervende vlinders; „Loopkevers” en „Oorwormen” uitgegeven door de insectencommissie der N.J.N.; ook een Russisch boek over sprinkhanen, van 1951. Verder wordt de aandacht gevestigd op de witte bodemplaatjes (riplex-platen) voor insectendozen van de firma Reiter, die door M. Kooi uit Groningen in de handel gebracht worden. Tenslotte spoort de voorzitter de entomologen aan nu en dan iets van hun eigen collectie mee te brengen ter vergadering en geeft zelf het voorbeeld door te laten zien een doos uit zijn standaardcollectie van Nederlandse sprinkhanen en een doos met tropische sprinkhanen, uit Indonesië. Om half negen wordt de vergadering gesloten.

HYMENOPTERA ACULEATA V. OVER ENKELE ZELDZAME BIJEN,

door H. SANDERS te Roermond.

Het is alweer een hele tijd geleden, sinds er in het Natuurhistorisch Maandblad een artikel te vinden was over de *Hymenoptera*. Omdat Limburg echter een speciale naam heeft op te houden, leek het mij goed om nog eens enkele gegevens te publiceren. Deze keer heb ik daarvoor de bijen gekozen, ook al omdat ik dan de gelegenheid had om hier en daar bestaande opvattingen te corrigeren. Het genus *Andrena* en *Halictus* heb ik helemaal buiten beschouwing gelaten, omdat deze groepen een artikel op zich